

mpc
METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM

Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť / Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ

Mgr. Lenka Babjáková

Vybrané slová multimedialne v 3. ročníku ZŠ

Osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe

Prešov
2014

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum, Ševčenkova 11,
850 01 Bratislava

Autor OPS/OSO: Mgr. Lenka Babjáková

Kontakt na autora: Základná škola Okružná 17, Michalovce
posta@zsokrumi.edu.sk

Názov OPS/OSO: Vybrané slová multimedialne v 3. ročníku ZŠ

Rok vytvorenia 2014

OPS/OSO: VII. kolo výzvy

Odborné stanovisko vypracoval: PaedDr. Marianna Lipková

Za obsah a pôvodnosť rukopisu zodpovedá autor. Text neprešiel jazykovou úpravou.

Táto osvedčená pedagogická skúsenosť edukačnej praxe/osvedčená skúsenosť odbornej praxe bola vytvorená z prostriedkov národného projektu Profesionálny a kariérový rast pedagogických zamestnancov.

Projekt je financovaný zo zdrojov Európskej únie.

Kľúčové slová

Tvorivé písanie, informačno-komunikačné technológie, vybrané slová, textový editor, grafické editory, zvukové programy.

Anotácia

Informačné a komunikačné technológie sa v súčasnej škole stávajú neoddeliteľnou súčasťou edukačného procesu. Ich uplatnením vo výchovno-vzdelávacom procese sa žiaci pri získavaní a opakovaní vedomostí zároveň naučia pracovať s počítačom a jeho rôznymi programami, ktoré ponúkajú širokú škálu nástrojov. Tvorivé písanie a informačno-komunikačné technológie som využila pri preberaní učiva o vybraných slovách. Chcela som žiakom sprístupniť netradičnú formu práce s textom a tým podporiť ich tvorivosť a nadobudnuté vedomosti. Výsledným projektom sú multimediálne príbehy (vymyslenie príbehu, prepis do textového editora, grafická ilustrácia, načítanie príbehu vo zvukovom programe).

OBSAH

ÚVOD	5
1 OPIS OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI.....	7
2 TVORIVÉ PÍSANIE.....	9
2.1 Tvorivé písanie a primárna škola.....	9
2.2 Techniky tvorivého písania.....	11
2.3 Význam tvorivého písania.....	11
3 INFORMAČNO-KOMUNIKAČNÉ TECHNOLOGIE.....	13
3.1 Využívanie IKT vo vyučovacom procese	13
4 VYBRANÉ SLOVÁ	15
4.1 Vybrané slová multimedialne.....	15
5 NÁMETY VYUČOVACÍCH HODÍN.....	17
5.1 Písanie príbehov.....	17
5.2 Kreslenie obrázkov k príbehom.....	25
5.3 Prepisovanie príbehov v textovom editore.....	27
5.4 Nahrávanie príbehov v programe Audacity, Nahrávanie zvukov.....	30
6 ODPORÚČANIA PRE PEDAGOGICKÚ PRAX.....	33
ZÁVER	34
Zoznam príloh	36

ÚVOD

Dnešná doba čoraz viac ponúka možnosti zavádzania informačno-komunikačných technológií do praktického života. V posledných rokoch začali digitálne technológie výrazne zasahovať aj do života detí. Na trhu je mnoho produktov, ktoré dnešné deti dokážu používať pri hre a každodennej komunikácii. No tieto technológie zasahujú aj do procesu vzdelávania. Ponúkajú nové možnosti rozvoja osobnosti žiaka, jeho intelektu. Všetky tieto pozitíva dokážu žiaci v širokej miere využívať vo svoj prospech. No už u mladších žiakov badať nedostatok záujmu o čítanie kníh, vzájomnú komunikáciu s rovesníkmi.

Významnú úlohu v osobnostnom rozvoji žiaka zohráva učiteľ, ktorý dokáže výchovno-vzdelávací proces prispôbiť modernej dobe a zároveň potrebám a veku žiaka. Zavádza do edukačného procesu moderné metódy, ktoré spájajú všetky tieto aspekty.

Predmet Slovenský jazyk a literatúra má komplexný charakter, pretože spája jazykovú, slohovú zložku, písanie, literárnu zložku a čítanie. Do literárnej zložky možno zahrnúť tzv. tvorivé písanie. Považujeme ho za prostriedok ako preniknúť do významovej a estetickkej hĺbky literárneho diela. Tvorivé písanie sa tak stáva pre žiaka zdrojom poznania aj čítania. Mimoriadny dôraz kladieme na metódy a formy, ktoré by mal učiteľ využívať na 1. stupni ZŠ. Prostredníctvom moderných vyučovacích prostriedkov sa učiteľ snaží maximálne aktivizovať žiakov na vyučovacích hodinách, efektívne využívať ich doterajšiu slovnú zásobu a vedieť ich stimulovať k lepším výkonom. Je dôležité, aby každá hodina bola ozajstným zážitkom, inšpiráciou. Učivo o vybraných slovách patrí k najnáročnejším a časovo najrozsiahlejším v primárnom vzdelávaní. Preto sa učiteľ snaží čo najviac spestriť vyučovacie hodiny striedaním učebných metód a foriem práce. K inovácii vyučovania predmetu Slovenský jazyk a literatúra nám výrazne pomáhajú informačno-komunikačné technológie

V mojej OPS rozoberám tému tvorivého písania, ktoré je u žiakov veľmi obľúbené. Umožňuje využiť fantáziu, tvorivosť a predstavivosť žiakov pri preberaní učiva o vybraných slovách. Žiaci samostatne vytvárajú vlastné príbehy na vopred danú tému, ktorá je zvolená podľa preberaných vybraných slov. Príbehy sú jedinečné a učia žiakov spolupráci, rešpektovaniu a akceptovaniu názoru ostatných. Zároveň si žiaci precvičujú pravopis písania i/í, y/ý po obojakých spoluhláskach a dokážu ich správne používať v texte. Radosť žiakov sa znásobí pri tvorbe ilustrácie v grafickom editore a následnom nahratí svojich príbehov v zvukových programoch.

Realizácia projektu je časovo náročná, no takto pripravené vyučovacie hodiny ako aj priebeh záujmového útvaru pomôžu žiakom hravo, zaujímavo a ľahšie si zopakovať a upevniť učivo o vybraných slovách.

1 OPIS OSVEDČENEJ PEDAGOGICKEJ SKÚSENOSTI

Kontext a rámec

Učivo o vybraných slovách patrí k najnáročnejším na 1. stupni ZŠ. Pre žiakov nie je jednoduché osvojiť si ich pravopis, vedieť vybrané a odvodené slová používať v slovných spojeniach, vetách a celých textoch. OPS predkladá návrhy na vyučovacie hodiny zamerané na opakovanie vybraných slov pomocou tvorivého písania. Žiaci vymýšľajú vlastné príbehy na danú tému, v ktorých majú použiť čo najviac vybraných a odvodených slov. Tieto príbehy potom prepisujú v textovom programe MS Word, kreslia obrázky v ľubovoľných grafických editoroch (Skicár, Revelation Natural Art-RNA, Tux Paint, Drawing for Children) a následne svoje príbehy nahrávajú v zvukových programoch (Audacity, Nahrávanie zvukov). Po ukončení celého projektu prezentujú svoje práce pred spolužiakmi.

- **Ciel'ová skupina OPS:** učiteľ pre primárne vzdelávanie
- **Kategória pedagogických zamestnancov:** učiteľ
- **Typ školy:** základná škola
- **Ročník:** tretí
- **Vzdelávacia oblasť:**
  - Matematika a práca s informáciami
  - Umenie a kultúra
  - Jazyk a komunikácia
- **Vyučovacie predmety:**
  - Slovenský jazyk a literatúra
  - Výtvarná výchova
  - Informatická výchova

Hlavný a čiastkový cieľ OPS

Hlavným cieľom tejto OPS je pripraviť zaujímavé vyučovacie hodiny v rámci predmetov: slovenský jazyk a literatúra, výtvarná výchova, informatická výchova a záujmového útvaru Osmijanko s využitím počítača. Textové, grafické a zvukové programy motivujú žiakov k prekonaniu prekážok a zaujímavým spôsobom im pomáhajú zopakovať si a utvrdiť si získané vedomosti.

Čiastkovým cieľom je viesť žiakov k samostatnosti, tvorivosti a aktivite na vyučovacej hodine.

Východisková situácia OPS

- ťažkosti vo vyjadrovaní sa žiakov primárneho vzdelávania
- problémy žiakov pri samostatnej prezentácii na vyučovacej hodine
- nechť žiakov k učeniu sa, je potrebné žiakom učivo priblížiť zaujímavou formou, pri ktorej budú aktívni a na základe vlastnej činnosti si zopakujú a upevnia preberané učivo

Vymedzenie kompetencií

Na vyučovacích hodinách rozvíjam u žiakov nasledovné kompetencie:

Kompetencia učiť sa učiť sa

- využívať základy rôznych techník učenia sa a osvojovania si poznatkov
- využívať základy sebareflexie pri poznávaní svojich myšlienkových postupov
- získané informácie vyberať, hodnotiť, spracovávať a využívať vo svojom učení
- uvedomiť si význam vytrvalosti a iniciatívy pre svoj pokrok
- uplatňovať základy rôznych techník učenia sa a osvojovania poznatkov

Kompetencie v oblasti informačných a komunikačných technológií

- používať vybrané informačné technológie pri vyučovaní a učení sa
- ovládať základy potrebných počítačových aplikácií
- vedieť používať rôzne vyučovacie programy

Osobné, sociálne a občianske kompetencie

- osvojiť si základy pre efektívnu spoluprácu v skupine
- prijímať nové nápady alebo prichádzať s novými nápadiami a postupmi pri spoločnej práci
- uvedomovať si význam sociálno-emočnej klímy v triede a svojim konaním prispievať k dobrým medziľudským vzťahom
- odhadnúť svoje silné a slabé stránky ako svoje rozvojové možnosti

Sociálne komunikačné kompetencie

- sústredene načúvať, náležite reagovať, používať vhodné argumenty a vyjadriť svoj názor
- vyjadrovať sa súvisle, výstižne a kultivovane písomnou aj ústnou formou primeranou primárnemu stupňu vzdelávania

Kompetencia riešiť problémy

- pri riešení problémov hľadať a využívať rôzne informácie, skúšať viaceré možnosti riešenia problému, overovať správnosť riešenia a osvedčené postupy aplikovať pri podobných alebo nových problémoch
- konflikty a problémy vo vzťahoch riešiť primeraným (chápaným a spolupracujúcim) spôsobom

Kompetencia vnímať a chápať kultúru a vyjadrovať sa nástrojmi kultúry

- ceniť si a rešpektovať kultúrno-historické dedičstvo a ľudové tradície
- správať sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám

2 TVORIVÉ PÍSANIE

Tvorivé písanie je dvojzložkový pojem, označuje jednak samotnú formatívnu činnosť, pri ktorej pisateľ originálnym spôsobom podlieha procesu písania, a označuje tiež vedný odbor, ktorý sa zaoberá teoretickými aspektmi tvorenia textu a vlastnou didaktikou (Fišer, 2001).

Tvorivé písanie absorbuje v sebe také postupy, ktoré vyžadujú zaangažovať všetok tvorivý potenciál pisateľa. V jeho procese prostredníctvom vlastnej obrazotvornosti, schopnosti imaginácie a empatie, ako aj istých jazykových predpokladov dospieva pisateľ ku konštruktívne novému dielu, ktorého hodnotu možno akceptovať ako pozitívnu.

Tvorivé písanie sa v škole zameriava najmä na:

- a) rozvíjanie individuálneho štýlu pisateľa – uvedomenie si vlastného ja, reflektovanie vlastných schopností a vlastného myslenia
- b) optimalizáciu pisateľských zručností – schopnosť rozvíjať myšlienku, schopnosť dodržať tematickú postupnosť, schopnosť logicky usporiadať výpovede, schopnosť tvoriť súdržný text, schopnosť dosiahnuť komunikačný zámer
- c) zvládnutie rôznych techník tvorby textu
- d) rozvíjanie prirodzeného písania
- e) podporu sebavedomia, odbúranie strachu z písania
- f) rozvíjanie pisateľovho chápania etapovitosti procesu písania i funkcií a významu jednotlivých etáp
- g) vytváranie predpokladov pisateľa na uvedomovanie si štruktúrnej povahy textu
- h) potrebu zreteľnej kontextualizácie písania najmä u prvopisateľov (Klimovič, 2009)

Podľa V. Eliášovej (2006) možno ponímanie tvorivého písania aplikovateľné vo vyučovaní jazyka zhrnúť do troch východísk:

1. tvorivé písanie ako prostriedok rozvíjania komunikačných zručností a komunikačnej kompetencie
2. tvorivé písanie ako prostriedok formovania literárnej kompetencie
3. tvorivé písanie ako metóda tvorivého vyučovania

Tvorivé písanie ako prostriedok rozvíjania komunikačnej kompetencie predstavuje súbor rôzne štruktúrovaných aktivít, ktoré motivujú k hre a originálnej manipulácii s jazykovým materiálom a podnecujú využívať jazyk tvorivo. Prínosom takého vyučovania je zvyšovanie úrovne jazykovej tvorivosti žiakov. Tvorivé písanie ako nástroj formovania literárnej kompetencie mení rolu čitateľa na spolutvorcu textu, vychádzajúc z jeho intuitívneho estetického cítenia, predstavivosti a fantázie. Tvorivé písanie ako metóda tvorivého vyučovania nabáda žiaka odhaľovať vlastné tvorivostné maximá tým, že vyžaduje zapojiť do aktivity celú osobnosť, jej skúsenosti, emócie, inteligenciu i pozornosť, predstavivosť i obrazotvornosť.

2.1 Tvorivé písanie a primárna škola

Primárna škola (1. stupeň základnej školy) vytvára elementárne predpoklady na edukáciu na vyšších stupňoch i neskorší úspešný život v spoločnosti. Je chápaná ako

otvorený systém, v ktorom dieťa nadobúda gramotnosť, vytvára si náhľad na svet a ujasňuje si pozíciu v ňom. Základným cieľom primárnej edukácie je mnohostranný rozvoj osobnosti každého dieťaťa (Spilková, 2001). Najčastejším aplikačným priestorom tvorivého písania v primárnej škole by mala byť jazyková, komunikačno-slohová a literárna edukácia. Vzájomná prepojenosť jazykovej a komunikačno-slohovej zložky je v tvorivom písaní doplnená o rozmer estetickosti, ktorý je obsiahnutý v umeleckých textoch ako stimuloch k písaniu, a ku ktorému sa snažia priblížiť aj prvé literárne pokusy žiakov. Primerané použitie techník podporujúcich verbálnu tvorivosť žiakov v jazyku, slohu a literatúre prispieva tak ku kultivovaniu jazykového vyjadrovania, ktorá je čiastkovým cieľom vyučovania materinského jazyka už na 1. stupni ZŠ. V tvorivom písaní ide o rozvoj jazykových, literárnych, komunikačných a kritických kompetencií žiaka.

Tvorivé písanie plní nasledujúce ciele:

- pomáha prekonávať veľkú psychickú záťaž vyvolanú obavou z neschopnosti vyjadriť sa správne, pretože sa akceptuje sloboda tvorcu, jeho pohľad na tému
- ponúka pocit radosti z vytvoreného
- umožňuje pisateľovi zvoliť si tému, ktorá mu dovoľuje pohybovať sa vo svojom svete fantázie
- umožňuje spoluprácu, čím podporuje pozitívnu klímu a aktivizuje žiakov
- ponúka priestor nielen skúseným, ale aj menej talentovaným autorom
- umožňuje vo zvýšenej miere uplatňovať princíp hravosti

Súčasný obsah jazykového vzdelávania na 1. stupni ZŠ zahŕňa elementárne javy a zákonitosti v oblasti zvukovej stránky jazyka a pravopisu, morfológie, lexikológie a syntaxe. Poznávanie funkcií jazyka však možno v primárnej škole podporiť aj zámerným upriamovaním pozornosti žiaka na osobitné javy v jazyku a reči pomocou techník tvorivého písania. Tvorivé písanie v jazykovej edukácii tak môže navodzovať problémové situácie, v ktorých si pisateľ utvrdzuje isté pravidlo – predpísaná syntaktická štruktúra, požadovaný tvar slova a pod. Pisateľ v školských podmienkach používa v procese tvorivého písania jazyk ako nástroj tvorivosti tak, že nezasahuje do jeho vnútornej stavby, ale využíva vlastnosti jazykových jednotiek a konštrukcií na dosiahnutie tvorivého zámeru.

V súčasnom ponímaní cieľov komunikačno-slohovej výchovy ide najmä o zvládnutie základov objektívneho, funkčného slohu – vypestovanie schopnosti vytvárať kultivovaný jazykový prejav adekvátny funkcii a komunikačnej situácii. Cieľom tvorivého písania je rozvíjanie individuálneho štýlu pisateľa, pričom dôraz sa kladie na rozvoj obrazotvornosti, predstavivosti, fantázie. Významnú úlohu tu zohrávajú jazykové dispozície a tvorivosť pisateľa.

Z pohľadu tvorivého písania a vyučovania literatúry považujeme tvorivé písanie ako čítanie textu zvnútra. Čitateľ číta literárny text a popritom sa vďaka známym a zvládnutým postupom tvorenia vlastného textu oboznamuje s umelecky hodnotnými stratégiami estetizácie vyjadrenia v prozaických a poetických formách. V literárnej výchove nachádza uplatnenie ako prostriedok poznávania, pracovný nástroj, ktorý pomôže žiakovi lepšie rozumieť umeleckému textu. Žiak môže svoje autorské skúsenosti využiť pri interpretácii umeleckého textu. Najdôležitejšou úlohou učiteľa je vyvolať u žiaka chuť hovoriť o diele, vyprovokovať jeho reakcie. Vtáhuje žiakov do esteticko-

výchovných činností tak, aby boli prirodzené, spontánne a nadobúdali charakter tvorivej motivácie. Tvorivé aktivity ponúkajú pisateľovi voľný aj riadený priechod myšlienok. Hlavným zámerom je samostatné vyjadrenie zážitkov, formulovanie krátkych literárnych foriem primeraných veku i zaujatie hodnotiaceho postoja k správaniu sa svojich rovesníkov i dospelých. Podporovaná a usmerňovaná textová produkcia nie je len samotný akt písania, predchádza ho široký okruh činností spojených s čítaním, interpretáciou prečítaného a celou škálou esteticko-výchovných úloh.

Oddeliť tvorivé písanie od teórie a praxe literatúry by znamenalo prerušiť prúd vzájomného obohacovania sa, ktorým obojsmerne putujú mnohé inšpirácie a podnety na kvalitnú prípravu čitateľa a pisateľa v jednej osobe (Klimovič, 2009).

2.2 Techniky tvorivého písania

Techniky tvorivého písania predstavujú pracovné postupy, prostredníctvom ktorých sa pisateľ môže inšpirovať k vytvoreniu textu, pričom nezostáva v rovine bežného uvažovania. Pomocou rozmanitých spôsobov písania má možnosť tvorivo produkovať očakávané útvary, ktoré sú výsledkom činnosti opierajúcej sa o konkrétnu techniku tvorivého písania.

V literatúre o tvorivom písaní sa stretáme s množstvom rozmanitých techník, ktoré sú kvôli prehľadnosti začlenené do príslušných skupín – techniky podľa literárneho druhu (prozaické, poetické, dramatické), podľa spôsobu práce s textom (produkčné a reprodukčné), podľa organizačnej formy práce (individuálne, kolektívne), podľa uplatnenia techník v procese tvorby textu (prípravné techniky, techniky tvorby textu, techniky optimalizácie textu) a podobne (Klimovič, 2009).

Techniky tvorivého písania majú svoje miesto vo výučbe materinského (i cudzieho) jazyka, lebo poskytujú priestor na sebvýjadrenie a sebareflexiu, podnecujú tvorivosť, motiváciu a autokreáciu osobnosti a nenásilným spôsobom prepájajú výučbu jazyka a literatúry (Kočanová, 2006). Nemusia byť použité len ako hlavné jadro vyučovacej jednotky, ale môžu byť súčasťou (len) niektorej zo zložiek vyučovacieho procesu.

Z tohto pohľadu ich môžeme nájsť tak v úvodnej časti rodiaceho sa textu – pri hľadaní a zadaní témy, pri motivácii, pri samotnej expozícii, ako aj vo fixačnej a záverečnej fáze. Zatriedovanie techník do špecifických schém slúži na ich sprehľadnenie, pričom platí, že žiadnu z nich nemožno priradiť výlučne do jednej zo skupín.

2.3 Význam tvorivého písania

Tvorivé písanie je jedným z vhodných programov na plnenie základných cieľov vyučovania jazyka, slohu i literatúry v primárnej škole. Stáva sa pre žiaka zdrojom poznania v oblasti lexiky, syntaxe, štylistiky, noetiky a poetiky, v neposlednom rade aj čítania. V predchádzajúcich desaťročiach sa kládol v materinskom jazyku dôraz najmä na zvládnutie jazykovej zložky predmetu, kde učiteľ zdôrazňoval potrebu ovládať pravopis jazyka (syntax, morfológiu, lexikológiu), pričom písomná a ústna komunikácia bola podhodnotená.

Vďaka tvorivému písaniu môže učiteľ slovenského jazyka a literatúry:

1. svojim žiakom ponúknuť netradičný, ale pritom skutočne efektívny spôsob ako sa učiť slovenský jazyk a literatúru

2. upustiť od direktívnych metód nútiacich memorovať učivo a naučiť žiakov vlastnému mysleniu, pociťovaniu, spomínaniu, uvažovaniu, tvoreníu, tvorivému učeníu sa
3. zažiť radostnú, tvorivú atmosféru v triede, radosť z učenia i učenia sa, radosť z toho, že žiak môže mať často lepšie nápady či výsledky tvorivej činnosti ako sám učiteľ
4. naučiť žiaka pomáhať poznávaniu svojich pocitov, skúseností, názorov, hodnôt s rovesníkmi, učiteľom, autorovmu textu, literárnym kritikom (Kamenská, 2007)

3 INFORMAČNO-KOMUNIKAČNÉ TECHNOLOGIE

V dnešnej dobe je vplyv informačných a komunikačných technológií veľmi veľký. Našli si svoje uplatnenie vo všetkých sférach každodenného života. S tým súvisí aj ich zavádzanie do modernej školy. Je to dôležitá súčasť výchovno-vzdelávacieho procesu, aby škola držala krok s dobou. Výhody používania IKT vo vyučovaní sú nesmierne veľké. Uľahčujú učiteľom prípravu na vyučovanie a zároveň ho robia pútavejším a zaujímavejším pre žiakov. Poskytujú bezprostredný prístup k informáciám v rôznej podobe či forme. Preto ich využívanie v edukačnom procese podporuje výučbu, aktivity v oblasti vzdelávania, a tým zvyšujú informačnú gramotnosť.

Slová informačné a komunikačné technológie sa skloňujú v súčasnej dobe čoraz častejšie. Niekedy ich význam spájame na používanie Internetu. Moderné technológie môžu priniesť do vyučovania nové podnety pri vyučovaní niektorých predmetov. Slovom technológie označujeme technické prostriedky, postupy a zručnosti, ktoré sa používajú s určitým cieľom, a ktoré prinášajú praktické výsledky. Spojením informačné a komunikačné prostriedky, ktoré rôznymi spôsobmi podporujú výučbu, štúdium a ďalšie aktivity v oblasti vzdelávania. Sú to technológie, ktoré súvisia so zberom, zaznamenávaním a výmenou informácií.

K tomu používajú:

- tradičné médiá ako televíziu, video a rádio
- osobné počítače s multimediálnou podporou
- vstupné a výstupné zariadenia, prostriedky na digitalizáciu, snímanie, riadenia a meranie
- Internet a jeho služby
- integrované edukačné programy (čiže komplexné počítačové prostredia pre učenie sa)
- prostriedky pre video-konferencie
- e-mail
- elektronické a programovateľné hračky
- automatické snímáče, záznamníky a zariadenia na automatické vyhodnocovanie údajov (Kalaš, 2000)

3.1 Využívanie IKT vo vyučovacom procese

Informačné a komunikačné technológie patria do rúk deťom, pretože im poskytujú jedinečné príležitosti pre nové, aktuálne a atraktívne učenie sa, príležitosti pre skúmanie, komunikáciu a objavovanie veľkých myšlienok (Brestenská, 2010).

Jedným z cieľov modernej školy je, aby žiak vedel efektívne používať IKT. V procese vzdelávania to môžeme zabezpečiť tak, že žiak používa IKT už počas svojho štúdia. Tým nielen splníme tento cieľ, ale zefektívňime aj samotný proces učenia sa. Pre učiteľa to však znamená, že dokáže efektívne používať IKT nielen pre svoje vlastné štúdium a prípravu, ale aj v každodennom procese učenia. Takejto schopnosti hovoríme informačná gramotnosť.

Informačná gramotnosť teda zahŕňa znalosti, zručnosti a porozumenie potrebné pre primerané, bezpečné a produktívne používanie IKT v procese učenia sa a poznávania, v zamestnaní a v každodennom živote.

Vo vyučovacom procese patria počítače do každej fázy vyučovacej hodiny (pri motivácii, sprístupňovaní nového učiva, precvičovaní, upevňovaní a preverovaní vedomostí). Existuje mnoho spôsobov, ako ich môžeme zaradiť do vyučovacieho procesu – príprava a prezentácia projektov, vzájomná komunikácia medzi žiakmi, výučbové programy, testovacie programy a iné. Žiaci sa prácou na počítači učia samostatnosti, tvorivosti, kritickému mysleniu a zodpovednému prístupu.

Výhody:

- vysoký stupeň motivácie (dynamika, živosť, animácia, zvuky)
- sprístupnenie neprístupného
- vylúčenie nebezpečných situácií
- simulácia časovo náročných javov v relatívne krátkom čase
- interaktívnosť – žiak môže zasahovať priamo do deja, meniť podmienky
- konštruktivistický prístup – žiak nedostáva hotový poznatok, ale získava ho sám
- rozvoj tvorivosti
- individuálne tempo, možnosť nápovede
- rýchla spätná väzba
- generovanie náhodných kombinácií úloh
- vyššia objektivita pri vyhodnocovaní testov
- rozvíjanie medzipredmetových vzťahov
- nový spôsob podávania informácií

K rizikám využívania IKT patrí:

- nevedomosť dospelých, znalosť detí
- množstvo času stráveného pri počítači – narastá obezita, poškodzuje sa držanie tela
- zlá životospráva – súvisí s nedostatkom pohybu
- neosobná komunikácia – vytráca sa potreba ľudského kontaktu
- zlé vyjadrovacie schopnosti žiakov – vyjadrujú sa stručne, majú malú slovnú zásobu, v písomných prejavoch prestávajú používať interpunkciu a diakritiku
- komunikácia prostredníctvom sociálnych sietí na internete – odhaľujú svoje súkromie
- možnosť zmeny identity – údaje kontaktovanej osoby môžu byť vymyslené

Počítače ponúkajú novú cestu k poznatkom, prinášajú širokú ponuku nástrojov, vytvárajú prostredie pre kvalitnejšie a efektívnejšie vyučovanie. Ponúkajú pútavejšie formy vyučovania, umožňujú uplatnenie aj slabším žiakom. Na hodinách slovenského jazyka a literatúry žiaci využívajú textový editor MS Word, ktorý im pomáha pri precvičovaní pravopisu, prepisovaní vytvorených príbehov, či básni. Vo vyučovaní výtvarnej výchovy žiaci pracujú v grafických programoch Skicár, Revelation Natural Art (RNA), Tux Paint, Drawing for Children a vytvárajú si svoju vlastnú výtvarnú zbierku. Prepojením je aj vyučovanie informatickej výchovy, kde sa žiaci učia nahrávať a prehrávať zvuky v programe Audacity.

4 VYBRANÉ SLOVÁ

Slovenský jazyk a literatúra má primárne a nezastupiteľné miesto vo vyučovacích predmetoch, pretože vytvára predpoklady na zvládnutie ďalších vyučovacích predmetov. Základnou funkciou vyučovania slovenského jazyka na 1. stupni základnej školy je naučiť žiakov spisovnú podobu materinského jazyka, osvojiť si správny pravopis a gramatiku a najmä rozvíjať vyjadrovacie (komunikačné) schopnosti, a to na úrovni ústnej i písomnej (Mancová, M., Štefeková K., 2011).

Učivo o vybraných slovách je v ŠVP pre 1. stupeň ZŠ zaradené do 3. a 4. ročníka.

3. ročník

- žiak si postupne osvojuje pravopis vybraných slov
- vie, v ktorých slovách sa píše y, ý
- vie správne uplatniť pravopis v príbuzných slovách
- vie vybrané slová používať nielen v izolovaných slovách, ale aj v iných slovných spojeniach, v textoch

4. ročník:

- žiak si osvojuje pravopis ďalších vybraných slov
- vie písať y, ý v ďalších vybraných slovách a odvodených slovách
- utvrdzuje si pravopisné návyky už v prebratých vybraných slovách a nacvičuje nové vybrané a odvodené slová
- rozšíri si pravopisné zručnosti v písaní geografických názvov s i, í a y, ý po obojakej spoluhláske
- používa vybrané a odvodené slová v cvičeniach, texte, v diktátoch a kontrolných cvičeniach

4.1 Vybrané slová multimedialne

Projekt som realizovala v rámci vyučovania a záujmového útvaru Osmijanko so žiakmi 3. ročníka ZŠ. Našou úlohou bolo vytvoriť netradičný materiál, ktorý by prepojil tri vyučovacie predmety.

Projekt som rozdelila do niekoľkých častí:

1. Vymysli príbeh na danú tému a použi v ňom čo najviac vybraných a odvodených slov
2. Nakresli obrázok k príbehu v grafickom editore
3. Prepíš príbeh v textovom editore MS Word
4. Príbeh načítaj v programe Audacity, Nahrávanie zvuku
5. Prezentuj svoj príbeh

Obsah projektu sa realizoval vo vyučovacích predmetoch: slovenský jazyk a literatúra, výtvarná výchova a infromatická výchova. Na hodinách slovenského jazyka a literatúry po prebratí vybraných slov po danej obojakej spoluhláske žiaci sami vymýšľali príbehy na vopred dohodnutú tému. Podmienkou bolo, aby vo svojom príbehu použili čo najviac vybraných či odvodených slov. Hodiny výtvarnej výchovy som využila na kreslenie

v grafických editoroch, ktoré si žiaci zvolili podľa vlastného výberu. Na výber mali programy: Skicár, Revelation Natural Art (RNA), Tux Paint, Drawing for Children.

Keďže prepisovanie príbehov v textovom editore MS Word si vyžaduje viac času, priestor nám poskytol záujmový útvar Osmijanko. Následne do príbehu žiaci vložili už nakreslenú ilustráciu. Vyučovanie predmetu informatická výchova ponúka priestor pracovať v rôznych programoch. Aby práca žiakov bola zaujímavejšia, nahrali svoje príbehy v editoroch Audacity alebo Nahrávanie zvuku. Poslednou fázou bolo prezentovanie svojich príbehov pred spolužiakmi.

5 NÁMETY VYUČOVACÍCH HODÍN

Táto časť je praktickou časťou OPS, v ktorej uvádzam, ako žiaci pracovali v rámci vyučovania i záujmového útvaru Osmijanko.

5.1 Písanie príbehov

Predmet: Slovenský jazyk a literatúra

Ročník: tretí

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia

Zložka: Zvuková rovina jazyka a pravopis

Tematický celok: Vybrané slová po obojakej spoluhláske „m“

Ciele:

Kognitívny: Opakovať písanie y/ý vo vybraných alebo odvodených slovách. Používať vybrané slová vo vete a texte.

Afektívny: Podporovať u žiakov pozitívny vzťah k materinskému jazyku. Uznávať svoju sebadôveru vo vlastné schopnosti.

Psychomotorický: Aplikovať získané vedomosti z pravopisu vybraných slov v praxi.

Forma práce: bloková dvojhodinová vyučovacia hodina, individuálna a spoločná práca

Metódy: rozhovor, didaktická hra, tvorivé písanie, metódy EUR- doplňovačka, pomiešané udalosti

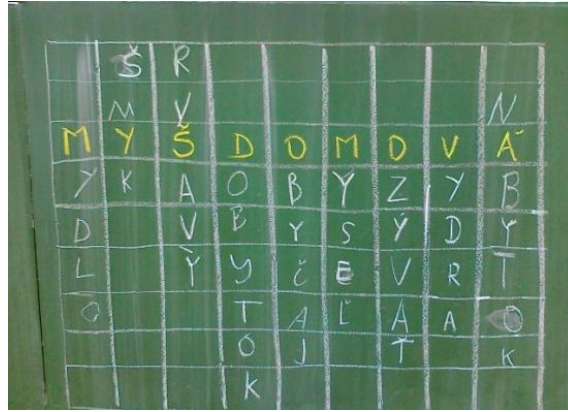
Pomôcky: magnetická tabuľa, tabuľa, zošit, pracovný list

Téma: Napíš príbeh, v ktorom použiješ čo najviac vybraných a odvodených slov na danú tému- Ako sa myš šmykla na mydle.

Postup

Evokácia:

So žiakmi som viedla rozhovor o myške. O tom, či vedia, aké je to zviera, či patrí k domácim alebo voľne žijúcim živočíchom. Odpovedali, ktoré zviera je postrachom myší. Na tabuli bola pripravená doplňovačka, do ktorej žiaci dopĺňali k jednotlivým písmenám, ktoré pozostávajú z názvu Myš domová, vybrané alebo odvodené slová (Obrázok 1).

Obrázok 1 Doplnovačka

Prameň: vlastný návrh

Uvedomenie:

1. V tejto časti hodiny dostali žiaci tému: Ako sa myš šmykla na mydle. Vysvetlila som im, že majú tvoriť príbehy, v ktorých použijú čo najviac vybraných alebo odvodených slov. Nie je to však podmienkou, v prípade problémov pri tvorení. Nabádala som ich k tvorivosti a využitiu fantázie, ktorá je v tomto veku jedinečná. Nechala som ich, aby sa zamysleli, vytvorili si predstavu o čom budú písať.

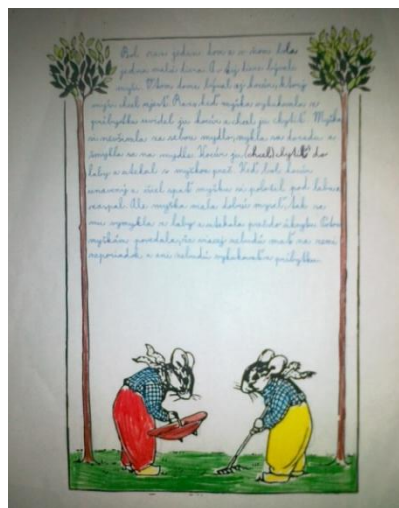
2. Prvý koncept - žiaci pracovali na svojich príbehoch písomne do zošita.

3. Vzájomné hodnotenie – po 15 minútach som písanie žiakov prerušila. Vymenili si príbehy v dvojiciach a mohli si klásť otázky týkajúce sa ich vytvoreného príbehu. V tejto časti som im nechala priestor, aby si vzájomne podávali námety na pokračovanie príbehu, alebo jeho zmenu, aby bol zrozumiteľnejší, pútavejší. Ak by sa vyskytlo niečo, čomu nerozumejú, ponúkla som im svoju pomoc. Všetkých žiakov som pochválila za doteraz vykonanú prácu, aby ich to motivovalo do ďalšej práce.

4. Pokračovanie písania svojich príbehov – žiaci dokončovali začaté príbehy, zakomponovali tam zmeny a názory od svojich spolužiakov.

5. Úprava – nechala som žiakov opravovať pravopisné chyby alebo zrozumiteľnosť príbehu.

6. Čistopis - žiaci prepisovali svoj príbeh na papier, ktorý som im vopred pripravila. Je obohatený o obrázok myšky, ktorý im pomôže spestriť ich prácu (Obrázok 2).

Obrázok 2 Čistopis žiakov: Ako sa myš šmykla na mydle

Prameň: vlastný návrh

Reflexia:

So žiakmi sme diskutovali o tom, ako sa im tvoril príbeh o malom zvieratku, ktoré je zároveň vybraným slovom po obojakej spoluhláske „m“. Rozprávali sme sa, čo im robilo väčšie problémy pri tvorbe príbehu – vymyslieť dej, alebo zakomponovať do textu ostatné vybrané alebo odvodené slová. Keďže téma zvierat je žiakom veľmi blízka, príbeh sa im vymýšľal ľahko. Na záver som zvolila aktivitu Pomiešané udalosti, pri ktorej sme si zopakovali základné informácie o myške.

Aktivita – Pomiešané udalosti

- Pripravím jednoduchý text (4 vety o myške)
- Napíšem ich na samostatné kartičky
- Tie následne pomiešam na magnetickej tabuli
- Úlohou žiakov je usporiadať kartičky, aby dávali zmysel
- Na záver prečítame vety (Obrázok 3)

Text k záverečnej aktivite:

Myš patrí k hlodavcom.

Robí si zásoby zo zŕn a celých kláskov.

Je najpočetnejším cicavcom.

Dobre šplhá a pláva.

Obrázok 3 Pomiešané udalosti

Prameň: vlastný návrh

Analýza vyučovacej hodiny

Žiaci počas celej vyučovacej hodiny aktívne pracovali a zapájali sa do jednotlivých aktivít. Počas rozhovoru sa rozpravili o myške, spomenuli aj rozprávky, v ktorých sa toto zvieratko vyskytuje. Pri aktivite Doplnovačka im nerobilo problémy písať vybrané slová, v ktorých sa nachádza dané písmeno z názvu. Tému príbehu som vybrala ja, aby sa v nej nachádzalo viac vybraných slov a tak mohli vymýšľať pekné príbehy. Samotné príbehy im problémy nerobili, slabší žiaci do príbehu však nevložili veľa vybraných a odvodených slov. Vyzdvihujem vzájomnú diskusiu, žiaci pekne prijímali názory svojich spolužiakov. To im pomohlo, pokiaľ nevedeli, ako by mal ich príbeh pokračovať. Vznikli pekné príbehy, ktoré prepísali na mnou pripravený pracovný list s obrázkom. V závere sme sa rozpravali o problémoch, ktoré sa vyskytli počas písania. Na uvoľnenie som zvolila aktivitu Pomiešané udalosti, kde usporiadavali rozstrihané slová na kartičkách do zmysluplných viet. Tým si zopakovali základné informácie o myši domovej.

Predmet: Slovenský jazyk a literatúra

Ročník: tretí

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia

Zložka: Zvuková rovina jazyka a pravopis

Tematický celok: Vybrané slová po obojakej spoluhláske „p“

Ciele:

Kognitívny: Aplikovať vybrané slová vo vete a texte.

Afektívny: Usilovať sa dokončiť začatú prácu.

Psychomotorický: Dosiahnuť zručnosť spolupráce so spolužiakmi.

Forma práce: blokovaná dvojhodinová vyučovacia hodina, individuálna a spoločná práca.

Metódy: rozhovor, metódy EUR– akrostich, cinquain, tvorivé písanie

Pomôcky: tabuľa, zošit

Téma: Ako pyšný pytliak pykal

Postup

Evokácia:

Aktivita: Akrostich na slovo pytliak

Táto metóda vzniká tak, že slovo pytliak napíšeme po hláskach pod seba a tak sa každá hláska stane začiatočným písmenom nového slova. K týmto hláskam žiaci dopisujú prídavné mená, teda aký je pytliak podľa nich. Táto aktivita prebieha na tabuli a žiaci vyslovujú svoje názory a podľa nich vyberieme prídavné meno, na ktorom sa zhodnú (Obrázok 4).

Obrázok 4 Akrostich

Prameň: vlastný návrh

Nasleduje rozhovor o pytliactve, prečo sú títo ľudia za svoje činy potrestaní.

Uvedomenie:

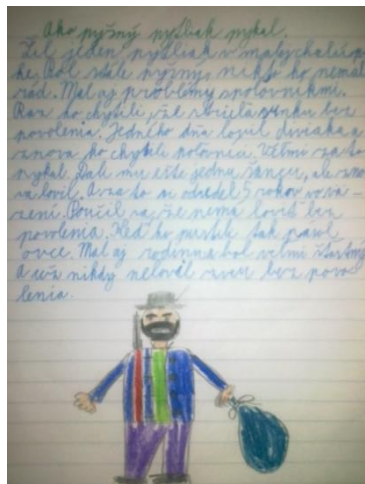
Po vysvetlení sme tak prešli k samotnému tvorivému písaniu, ktoré sa skladá z niekoľkých častí. Úlohou žiakov je vymyslieť príbeh na tému- Ako pyšný pytliak pykal.

1. V prvej časti tvorby príbehov sa žiaci zamýšľali nad stavbou svojich prác. Opäť som ich upozornila, že môžu použiť čo najviac vybraných alebo odvodených slov. To však nie je nutnosťou, pokiaľ im to robí problém. Vyzývala som ich k tomu, aby zapojili svoju fantáziu a príbehy môžu obsahovať aj neobvyčajné veci alebo môžu viesť k mravnému ponaučeniu.

2. Prvý koncept - žiaci pracovali na svojich príbehoch písomne do zošita.

3. Vzájomné hodnotenie - nasledoval čas pre čítanie začatých príbehov, ktoré vzájomne konzultovali a boli schopní prijať hodnotenie od spolužiaka. Pokiaľ mali väčší problém, ponúkla som im svoju radu a pomoc. Vyzdvihla som ich snahu pri písaní, aby ich to motivovalo.

4. Pokračovanie písania svojich príbehov – žiaci dokončovali začaté príbehy, zakomponovali tam zmeny a názory od svojich spolužiakov. Svoje príbehy mohli doplniť ilustráciou (Obrázok 5).

Obrázok 5 Dokončený príbeh v zošite

Prameň: vlastný návrh

5. Úprava – nechala som žiakov opravovať pravopisné chyby, alebo zrozumiteľnosť príbehu.

6. Čistopis – žiaci svoje príbehy prepísali na papiere, ktoré sme potom pripli na nástenku v triede, kde si mohli prečítať práce všetkých spolužiakov.

Reflexia:

V záverečnej časti sme sa rozprávali o tom, aké následky môže mať pytliactvo, ako by sme sa mali starať o zvieratá žijúce v lese. Žiaci navrhovali tresty pre pytliakov, pričom vznikli zaujímavé nápady, ako ich odradiť od pytliactva. Na záver som zvolila aktivitu EUR Cinquain, ktorú majú žiaci veľmi radi.

Cinquain na slovo Pytliak (Obrázok 6).

Cinquain - je odvodené od slova päť a značí „päťicu“, „súbor piatich prvkov“. Technika cinquain je päťriadková „báseň“ zhŕňajúca informácie, zachytávajúca myšlienky, pocity v podobe stručných, výstižných výrazov, ktoré opisujú tému. Táto báseň pozostáva z týchto častí:

1. Názov Pytliak
2. Napíš dve slová, aký je pytliak.
3. Napíš tri slová, čo robí pytliak.
4. Napíš štyri slová, ktoré vystihujú tvoj vzťah k pytliakovi.
5. Napíš slovo, ktoré má rovnaký význam ako slovo pytliak.

Obrázok 6 Cinquain

Prameň: vlastný návrh

Analýza vyučovacej hodiny

Aktivita Akrostich bola úvodnou na tejto vyučovacej hodine. Ústredným slovom bolo slovo Pytliak, kde na začiatkové písmená žiaci vymýšľali prídavné mená, teda aký je pytliak. Na písmeno „Y“ sa im nepodarilo vymyslieť prídavné meno. Túto aktivitu majú žiaci v mojej triede veľmi radi, preto aj ich práca bola aktívna. Rozprávali sme sa o tom, či je správne trestať pytliakov. Všetci súhlasili, keďže zvieratá sú u malých detí veľmi obľúbené a majú k nim veľký vzťah. Opäť nasledovalo písanie príbehu na tému Ako pyšný pytliak pykal. Povedala som im, že príbehy môžu smerovať aj k mravnému ponaučeniu, ktoré mnohí žiaci využili. V poslednej fáze hodiny sme diskutovali o vhodných trestoch pre pytliakov, ako by ich potrestali oni. Báseň Cinquain spestrila hodinu, túto aktivitu veľmi dobre poznajú.

Predmet: Slovenský jazyk a literatúra

Ročník: tretí

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia

Zložka: Zvuková rovina jazyka a pravopis

Tematický celok: Vybrané slová po obojakej spoluhláske „z“

Ciele:

Kognitívny: Rozlíšiť význam viacvýznamového slova.

Afektívny: Podporovať u žiakov schopnosť vytvárať funkčný ústny a písomný prejav, rozvoj pisateľských zručností. Chápať národnú hrdosť, upevniť pozitívny vzťah k rodnému jazyku.

Psychomotorický: Dokázať aplikovať získané vedomosti v praxi.

Forma práce: bloková dvojhodinová vyučovacia hodina, individuálna a spoločná práca.

Metódy: rozhovor, vysvetľovanie viacvýznamových slov, tvorivé písanie, práca s CD

Pomôcky: magnetická tabuľa, tabuľa, zošit, pracovný list, CD

Téma: Napísať príbeh, pri ktorom využijú získané vedomosti o vybraných slovách - O jazykatom jazyku.

Postup

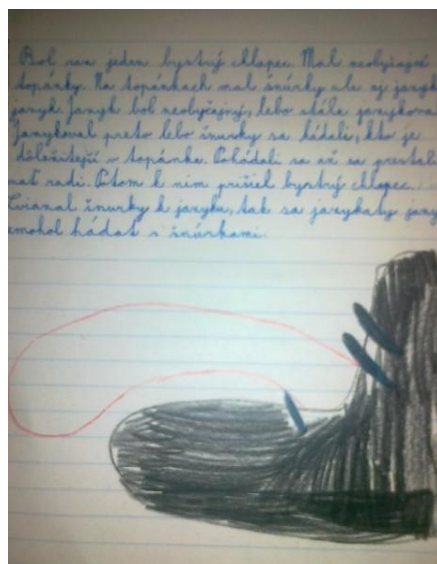
Evokácia:

Rozhovor o jazyku, jeho významoch (reč, ľudský orgán, jazyk v topánke). So žiakmi sme si vysvetlili, ktorý jazyk im je najbližší, či môže taký jazyk ublížiť. Zopakovali si odvodené slová, ktoré sa spájajú s týmto vybraným slovom.

Uvedomenie

Po zopakovaní a vysvetlení významu vybraného slova sme prešli na tvorbu príbehov na tému- O jazykatom jazyku.

1. Premýšľanie o deji, zapojenie fantázie.
2. Prvý koncept – písanie konceptov do zošita.
3. Vzájomné hodnotenie – výmena príbehov medzi dvojicami, vysvetľovanie a opravovanie chýb, námety na dokončenie príbehu, aby bol zaujímavý. Motivácia žiakov k ďalšej práci.
4. Pokračovanie písania príbehov – dokončovanie práce, prijímanie názorov od spolužiakov, nakreslenie ilustrácie (Obrázok 7).

Obrázok 7 Dokončený príbeh v zošite

Prameň: vlastný návrh

Reflexia:

Na tabuľu sme vypisovali vybrané a odvodené slová, v ktorých robili pravopisné chyby. Vysvetľovali sme si ich význam a tvorili na nich vety, aby sa im ľahšie upevnili. Spoločne sme zistili, že tému Jazyk si vysvetlil každý z nich po svojom. Niektorí žiaci písali príbehy o reči, iní o jazyku na topánke, ďalší zase o jazyku, ktorý dokáže ublížiť hlavne pri hádke. Spoločne sme sa zamysleli nad správaním voči ostatným ľuďom, ktorým dokážeme aj nechtiac slovne ublížiť.

Na záver sme si všetci zaspievali pieseň z CD Škola hrou – Vybrané slová po „z“.

Analýza vyučovacej hodiny

Na začiatku hodiny sme sa rozprávali o význame viacvýznamového slova jazyk. Niektorí žiaci si až pri tomto rozhovore uvedomili koľko významov môže mať jedno slovo. Téma príbehu O jazykatom jazyku prebudila u žiakov fantáziu a príbehy mali rôzne podoby. Pri tejto téme robili žiaci najviac pravopisných chýb, preto sme si tieto vybrané slová vypísali na tabuľu, aby sa im vryli do pamäte. Na záver sme hovorili o tom, ako môžeme svojimi slovami ublížiť. Zamysleli sa nad správaním v triede a sľúbili, že budú svoje slová vyberať oveľa opatrnejšie. Nakoniec sme sa rozveselili piesňou z CD Škola hrou.

5.2 Kreslenie obrázkov k príbehom

Predmet: Výtvarná výchova

Ročník: tretí

Vzdelávacia oblasť: Umenie a kultúra

Zložka: Podnety elektronických médií

Tematický celok: Základy práce s grafickým editorom

Ciele:

Kognitívny: Nakresliť obrázok s jednotlivými nástrojmi v grafickom editore.

Afektívny: Pokúsiť sa o pútavosť a vkus obrázka.

Psychomotorický: Dokázať uložiť obrázok.

Forma práce: individuálna práca

Metódy: rozhovor, vysvetľovanie, opakovanie, diskusia

Pomôcky: počítač

Téma: Nakresli obrázok k svojmu príbehu.

Postup

Evokácia:

Rozhovor o knihách, prečo sa im knihy páčia, čo ich najviac na nich upúta. Stručne sme si vysvetlili vývoj knihy - od písania až k samotnej knihe, ktorá sa im dostane do rúk. Zopakovali sme si, ktoré povolania sú dôležité pri tvorbe knihy. Viac času sme venovali práci ilustrátora, objasnili sme si význam a zmysel jeho práce.

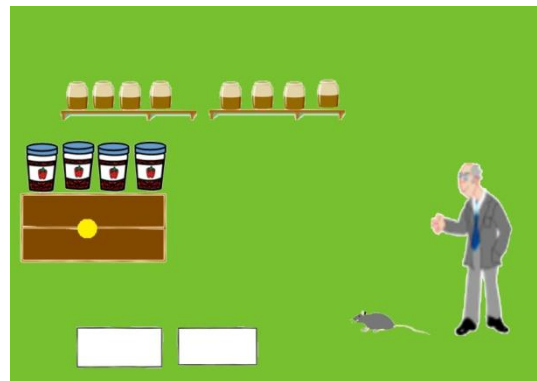
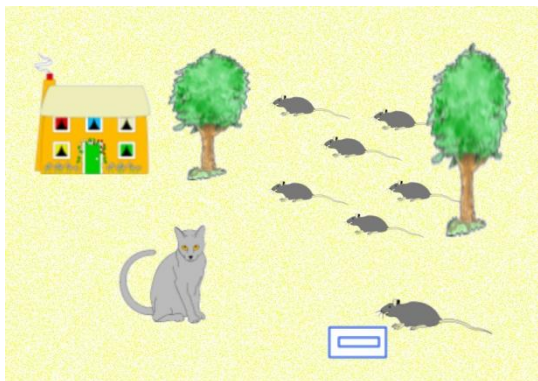
Uvedomenie:

1. V ľubovoľnom grafickom editore (Skicár, Revelation Natural Art (RNA), Tux Paint, Drawing for Children) nakresliť obrázok tak, aby vystihoval obsah ich príbehu. Prostredníctvom interaktívnej tabule som im zopakovala prostredie a nástroje jednotlivých programov.

2. Samostatná práca žiakov – žiaci pri práci využívali nástroje, ktoré im dané grafické programy ponúkajú. Menili typy štetcov, veľkosť hrotu, zmenu farieb, nástroj výplne, vkladali do obrázka pečiatky (Obrázok 8, 9).

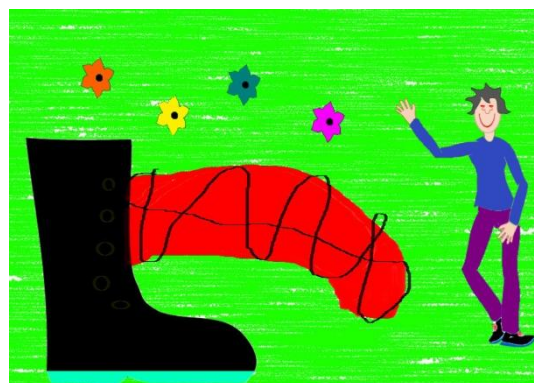
Reflexia:

V závere hodiny pred triedou prezentovali svoje grafické ilustrácie a ukladali ich do svojich priečinkov.

Obrázok 8 Práce žiakov

Prameň: vlastný návrh

Obrázok 9 Práce žiakov

Prameň: vlastný návrh

Analýza vyučovacej hodiny

Na hodine výtvarnej výchovy sme svoje obrázky kreslili v počítačovej učebni. Nepotrebovali sme papier a farby, ale počítač. Viedli sme rozhovor o knihách a pozornosť sme zamerali na prácu ilustrátorov. Niektorí sa priznali, že by radi pracovali v tejto oblasti. Žiaci si sami zvolili grafický program a na interaktívnej tabuli som im zopakovala nástroje jednotlivých programov. Túto úlohu zvládli všetci bez problémov, keďže v grafických editoroch pracujú od 1. ročníka v rámci informatickej výchovy. Spoločne sme si uložili obrázky do priečinkov.

5.3 Prepisovanie príbehov v textovom editore

Predmet: záujmový útvar Osmijanko

Ročník: tretí

Vzdelávacia oblasť: Jazyk a komunikácia, Informácie okolo nás

Zložka: Zvuková rovina jazyka a pravopis, Textový editor

Tematický celok: Práca s textom

Ciele:

Kognitívny: Rozlíšiť pravopis i/í, y/ý po obojakých spoluhláskach. Prepísať text, vedieť ho upravovať, orientovať sa na klávesnici.

Afektívny: Snažiť sa o úhladnosť a vkus pri písaní.

Psychomotorický: Dokázať uložiť napísaný text.

Forma práce: individuálna práca v rámci záujmového útvaru

Metódy: rozhovor, vysvetľovanie, opakovanie, diskusia

Pomôcky: počítač, interaktívna tabuľa, papier s napísaným príbehom

Téma: Prepíš svoj príbeh v textovom editore MS Word na počítači.

Postup práce:

1. V úvodnej časti som žiakov oboznámila s cieľom práce na záujmovom útvare Osmijanko. Žiaci píšú na počítači pomalšie, preto som zvolila prepis príbehov v rámci záujmového útvaru. Vysvetlili sme si, že každá kniha, ktorá sa dostane čitateľom do rúk je písaná počítačovou formou pre lepšiu zrozumiteľnosť. Motivovala som ich hrou na spisovateľov, ktorí dávajú svojim rozprávkam konečnú podobu pripravenú na tlač.

2. Na interaktívnej tabuli sme si pripomenuli prostredie a nástroje textového editora MS Word. Ukázali sme si klávesnicu, písanie veľkých písmen, písmen s mäkčeňmi, mazanie

textu alebo jeho opravu. Upozornila som ich na to, aby dávali pozor pri pravopise a nerobili zbytočné pravopisné chyby.

3. Na záver som žiakom skontrolovala prepísané texty a opravila chyby (Obrázok 10 - 13).

4. Vloženie obrázka do textu (Príloha 1-4)

5. Spoločne sme si príbehy uložili do priečinkov.

Ako sa myš šmykla na mydle

Bol raz jeden dom a v ňom bola jedna malá diera. A v tej diere bývali myši. V tom dome býval aj kocúr, ktorý chcel myši zjesť. Raz, keď myška vykukovala z príbytku, uvidel ju kocúr a chcel ju chytiť. Myška si nevšimla za sebou mydlo, mykla sa dozadu a šmykla sa na mydle. Kocúr ju chytil do laby a utekal s myškou preč. Keď bol kocúr unavený a išiel spať, myšku si položil pod labu a zaspal. Ale myška mala dobrú myseľ, tak sa mu vymkla z laby a utekala preč do úkrytu. Potom myškám povedala, že viac nebudú mať na zemi neporiadok a ani nebudú vykukovať z príbytku.

Marek, III.B

Obrázok 10 Prepis textu žiaka Mareka

Prameň: vlastný návrh

Ako sa myš šmykla na mydle

Toto leto naša babka zistila, že má v komôrke nezvaného host'a, maličkú sivú myšičku. Myške sa v komôrke páčilo. Pobehovala si medzi zaváraninami, skákala z regála na regál. Babka bola z nezvaného host'a nešťastná. A tak sa dal dedko na lov. Vyskúšal pascu so slaninkou i ementálom, až napokon pripravil myške prekvapenie. Bielu dlaždicu polial vodou a namydľil. Myška sa bláznivo kížala ako na ľade, až sa raz pošmykla a dedko ju chytil za chvost. Pustil ju v záhrade a snád' si našla cestu domov.

Daniel, III.B

Obrázok 11 Prepis textu žiaka Daniela

Prameň: vlastný návrh

Ako pyšný pytliak pykal

Žil jeden pytliak v malej chalúpke. Bol stále pyšný, nikto ho nemal rád. Mal problémy s poľovníkmi. Raz ho chytili, že strieľa srnku bez povolenia. Jedného dňa lovil diviaka a znovu ho chytili poľovníci. Veľmi za to pykal. Dali mu ešte jednu šancu, ale znovu lovil. A za to si odsedel 5 rokov vo väzení. Poučil sa, že nemá loviť bez povolenia. Keď ho pustili, tak pásol dobytok. Mal aj rodinu a bol veľmi šťastný. A už nikdy nelovil bez povolenia.

Adamko, III.B

Obrázok 12 Prepis textu žiaka Adama

Prameň: vlastný návrh

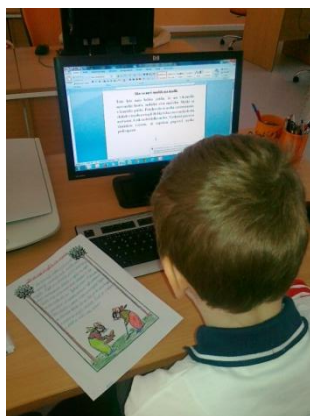
O jazykatom jazyku

Bol raz jeden bystrý chlapec. Mal neobyčajné topánky. Na topánkach mal šnúrky, ale aj jazykatý jazyk. Jazyk bol neobyčajný, lebo stále jazykoval. Jazykoval preto, lebo šnúrky sa hádali, kto je dôležitejší na topánke. Pohádali sa, až sa prestali mať radi. Potom k nim prišiel bystrý chlapec. Zviazal šnúrky k jazyku. Tak sa jazykatý jazyk nemohol hádať so šnúrkami.

Tamarka, III.B

Obrázok 13 Prepis textu žiačky Tamarky

Prameň: vlastný návrh

Obrázok 14 Prepis textu v programe MS Word

Prameň: vlastný archív

Analýza vyučovacej hodiny

Práca v textovom editore prebiehala v rámci záujmového útvaru Osmijanko, keďže žiaci píšu na počítači pomaly. Motivovala som ich hrou na spisovateľov a zopakovali sme si prácu s klávesnicou, písanie písmen a rozlišovacích znamienok. Potom mali dostatok času na prepis. Upozornila som ich, aby dávali pozor na pravopisné chyby. V závere sme si spoločne vložili obrázok k textu a uložili práce do priečinkov.

5.4 Nahrávanie príbehov v programe Audacity, Nahrávanie zvukov

Predmet: Informatická výchova

Ročník: tretí

Vzdelávacia oblasť: Informácie okolo nás

Zložka: Základy práce s multimédiami

Tematický celok: Práca so zvukmi

Ciele:

Kognitívny: Zvládnuť prácu so zvukom. Dodržiavať správnu intonáciu, melódiu a zafarbenie hlasu.

Afektívny: Chápať psychohygienu, hlučnosť pracovného prostredia. Prevziať zodpovednosť za svoj projekt.

Psychomotorický: Dokázať pracovať so slúchadlami a mikrofónom, zapojenie, hlasitosť.

Forma práce: bloková dvojhodinovka, individuálna práca

Metódy: vysvetľovanie, opakovanie, ústna a jazyková rozcvička

Pomôcky: počítač, interaktívna tabuľa, papier s napísaným príbehom, slúchadlá s mikrofónom

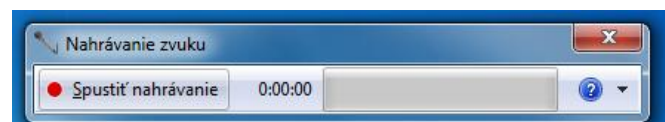
Téma: Nahraj svoj príbeh v zvukovom editore Audacity, Nahrávanie zvukov.

Postup práce:

1. V úvode hodiny som žiakov motivovala hrou na moderátorov v nahrávacom štúdiu. Na chvíľu si každý zo žiakov splnil svoj sen a vyskúšal si, ako vyzerá práca pri nahrávaní. Upozornila som ich na dôležitosť sústredenia sa pri nahrávaní.

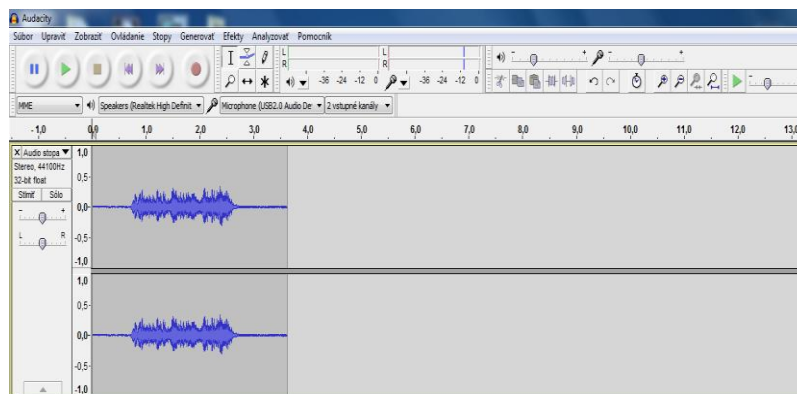
2. Jazyková rozcvička – ústna gymnastika (žuvanie žuvačky, nafukovanie bublín, úsmev, rozcvičenie jazyka). Po tejto rozcvičke nasledovali jazykolamy, ktoré pomáhajú pri správnej artikulácii a výslovnosti.

3. Po rozcvičke sme si so žiakmi na interaktívnej tabuli zopakovali prácu v prostredí Zvuky (Obrázok 15, 16) – otvorenie programu, práca v zvukovom prostredí, nahrávanie.

Obrázok 15 Program Nahrávanie zvuku

Prameň: Príslušenstvo počítača

Obrázok 16 Program Audacity

Prameň: <http://audacity.sourceforge.net/?lang=sk>

4. Samostatná práca žiakov – nahrávanie svojich príbehov v zvukovom programe. Žiaci si mohli vybrať z dvoch zvukových programov Audacity alebo Nahrávanie zvuku podľa vlastného výberu. Tak sa na chvíľu stali moderátormi v nahrávacom štúdiu a pracovali so slúchadlami a mikrofónom (Obrázok 17).

Obrázok 17 Nahrávanie príbehu

Prameň: vlastný archív

5. Spoločné uloženie nahrávky do svojho priečinka.

6. Pochvala žiakov za zvládnutie úlohy, trpezlivosť pri celom projekte.

7. Záverečná prezentácia projektov – všetky projekty som post'ahovala na USB kľúč. Na interaktívnej tabuli som spustila prepísaný príbeh s obrázkom (Príloha1-4) a zároveň zapla zvukovú nahrávku daného žiaka. Predtým sa nám žiak predstavil a v krátkosti opísal svoj projekt. Každého sme odmenili potleskom a obdivom.

Analýza vyučovacej hodiny

Hodina prebiehala na predmete informatická výchova. Žiakov som motivovala hrou na moderátorov. Nasledovala ústna rozcvička a jazykolamy, aby sa im lepšie artikulovalo pri nahrávaní. Použili sme 2 programy, ktoré žiaci poznajú z vyučovania. Sami si mohli zvoliť program, v ktorom budú svoje príbehy nahrávať. Nahrávky sme spoločne uložili a potom som ich práce preniesla na USB kľúč. Na interaktívnej tabuli som premietla hotové príbehy a spustila nahratý príbeh. Všetky projekty sme ocenili veľkým potleskom. Žiaci mali spočiatku problém prezentovať sa pred spolužiakmi, no dodali sme im odvahu a všetci to zvládli.

6 ODPORÚČANIA PRE PEDAGOGICKÚ PRAX

Všetky vyučovacie metódy uvedené v tejto osvedčenej pedagogickej skúsenosti, ktoré som využila v edukačnom procese odporúčam v praxi využívať.

Dôvody aplikácie do vyučovacieho procesu sú nasledovné:

- inovatívne metódy pomáhajú vo vyššej miere aktivizovať žiakov
- žiaci využívajú tvorivosť a fantáziu pri svojej práci
- žiaci nemajú obavy vyjadriť svoj názor, hodnotiť seba i ostatných
- žiaci sa učia spolupracovať v skupinách
- opakujú si získané vedomosti zaujímavejšou formou
- vytvárajú vlastný projekt zložený z rôznych činností a na rôznych vyučovacích predmetoch
- dokážu prezentovať svoj projekt pred spolužiakmi

Konkrétnejšie odporúčania sú spomenuté v analýzach pri každej vyučovacej hodine. Žiakov táto práca bavila a tešili sa pri konečnej prezentácii svojich prác.

ZÁVER

Dnešná škola má veľký záujem zefektívniť a zlepšiť vyučovací proces a čo najviac priblížiť vyučovanie žiakom, aby učenie bolo pre nich zaujímavé. Využívanie vhodných metód vyvoláva a podnecuje u žiakov chuť zapojiť sa do vyučovacieho procesu, skvalitňuje samotný proces učenia a podnecuje aktivitu, tvorivosť žiakov na hodinách. Využívanie digitálnych technológií vo výučbe je jedným z dôležitých faktorov, aby bola efektívna. Vytváranie úloh pre žiakov, ktoré vyžadujú originálnu a tvorivú prácu, posúva výchovno-vzdelávací proces na vyššiu úroveň. Informačno-komunikačné technológie sú vysokým motivačným prostriedkom. Ponúkajú žiakom nový spôsob získavania vedomostí a poznatkov, vytvárajú prostredie, v ktorom prebieha kvalitnejšie, efektívnejšie a atraktívnejšie vzdelávanie prispôsobené potrebám a záujmom dnešných žiakov. Motivujú ich do ďalšej vzdelávacej činnosti, odbúravajú z vyučovacích hodín stereotyp a zvyšujú záujem o vytváranie pestrých a zaujímavejších hodín. Sú veľmi silným nástrojom pre učiteľa, poskytujú mu priestor pre jeho realizáciu, skvalitnenie jeho práce. Pre splnenie kritérií modernej školy musí učiteľ pracovať s IKT, čo si však vyžaduje neustále jeho vzdelávanie a zdokonaľovanie sa. Učiteľ má dôležitú úlohu, pretože organizuje podmienky pre osvojovanie a upevňovanie učiva žiakmi. Pri rozvoji čitateľských, pisateľských a informačných kompetencií pomáha vo veľkej miere prepojenie predmetu Slovenský jazyk a literatúra s tvorivým písaním a samozrejme aj využívanie IKT v tomto predmete.

Cieľom mojej OPS bolo spestriť vyučovacie hodiny vhodným výberom metód a foriem práce. Vyučovacia hodina sa dá pripraviť aj tak, aby žiak nebol len pasívnym poslucháčom, ale aby sa aktívne zapájal do vyučovacieho procesu a s nadšením sa podieľal na danej úlohe. V rámci tejto OPS s prepojením predmetov Slovenský jazyk a literatúra, Výtvarná výchova a Informatická výchova žiaci získali zručnosti v čítaní, písaní textu, zručnosť pracovať s písaným textom na počítači. Oboznámili sa s grafickými editormi, naučili sa pracovať so zvukom, učili sa hodnotiť a vystupovať pred spolužiakmi. Zvýšil sa aj záujem a pozornosť žiakov o vyučovanie učiva o vybraných slovách. Pracovali s nadšením a právom boli hrdí pri prezentácii svojich projektov.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ZDROJOV

1. ELIÁŠOVÁ, V. 2006. Vymedzenie pojmu tvorivé písanie pre cudzojazyčnú výučbu. In: Zborník zo sympózia o tvorivom písaní. MPC Bratislavského kraja. Bratislava. 2006.
2. FIŠER, Z. 2001. Tvorčí psaní. Malá učebnice technik tvorčího psaní. Brno: Paido. 2001.
3. KAMENSKÁ, M. 2007. Tvorivé písanie vo výučbe slovenského jazyka a literatúry a príbuzných predmetov. Sereď. 2007. Dostupné na internete: <http://www2.statpedu.sk/buxus/docs/pedcit2007/6.pdf>
4. KALAŠ, I. 2000. Čo ponúkajú informačné a komunikačné technológie iným predmetom [online]. Dostupné na www: <http://www.infovek.sk/archivwebu/konferencia/2000/prispevky/ikt.html>
5. KLIMOVICH, M. 2009. Tvorivé písanie v primárnej škole. Prešovská univerzita v Prešove, PF Katedra komunikačnej a literárnej výchovy. 2009. ISBN: 978-80-8068-982-7
6. KOČANOVÁ, M. 2006. Tvorivé písanie vo výučbe jazyka a literatúry. In: Zborník zo sympózia o tvorivom písaní. MPC Bratislavského kraja. Bratislava. 2006.
7. MANCOVÁ, M., ŠTEFEKOVÁ, K. 2011. Štátny vzdelávací program. Slovenský jazyk a literatúra – príloha ISCED 1. Štátny pedagogický ústav. Bratislava. 2011. Dostupné na internete: http://www.statpedu.sk/files/documents/svp/1stzs/isced1/vzdelavacie_oblasti/slovensky_jazyk_isced1.pdf
8. SPILKOVÁ, V. 2001. Pojetí, smysl a základní orientace primárního vzdělávání. In: Kolláriková Z.-Pupala B. Předškolská a elementárna pedagogika. Praha: Portál. 2001.

Internetové zdroje

9. Program Audacity [online]. Dostupné na www: <http://audacity.sourceforge.net/?lang=sk>

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha 1 Ako sa myš šmykla na mydle

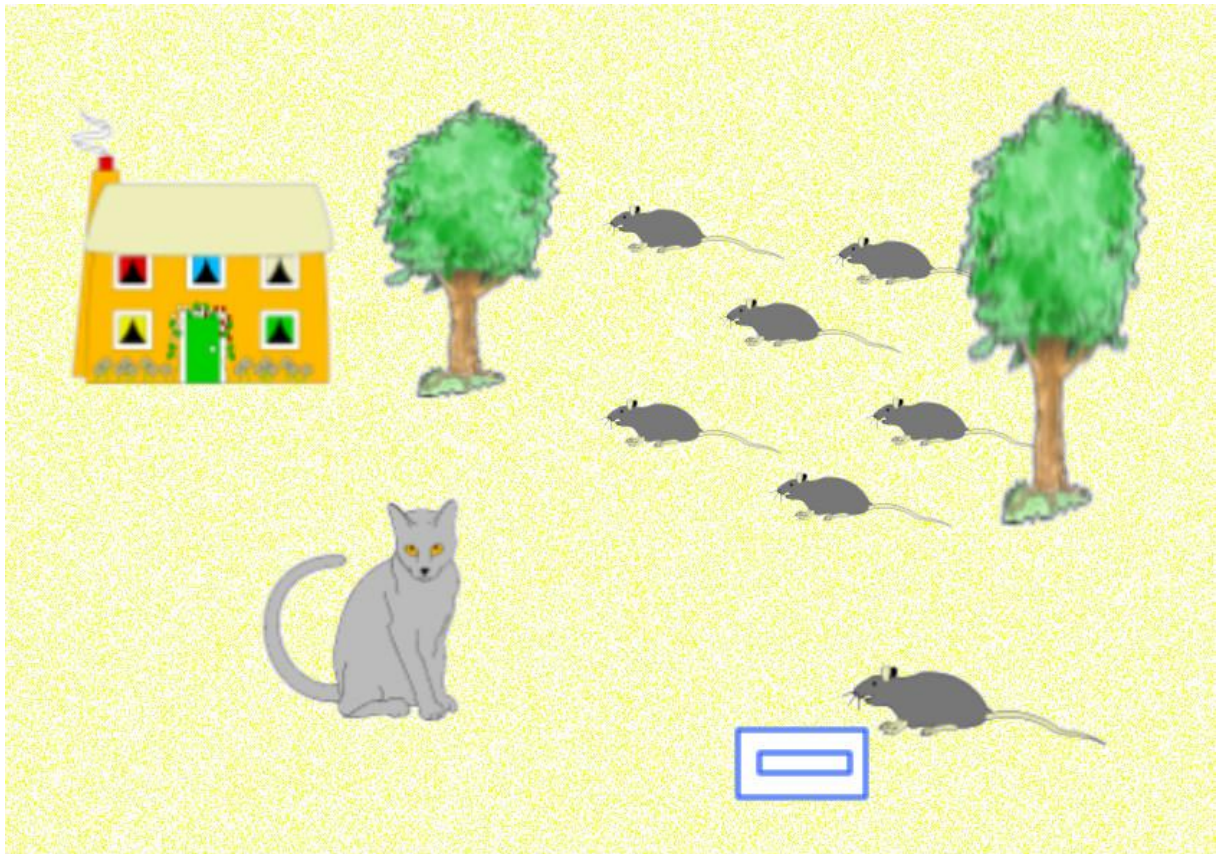
Príloha 2 Ako sa myš šmykla na mydle

Príloha 3 Ako pyšný pytliak pykal

Príloha 4 O jazykatom jazyku

Ako sa myš šmykla na mydle

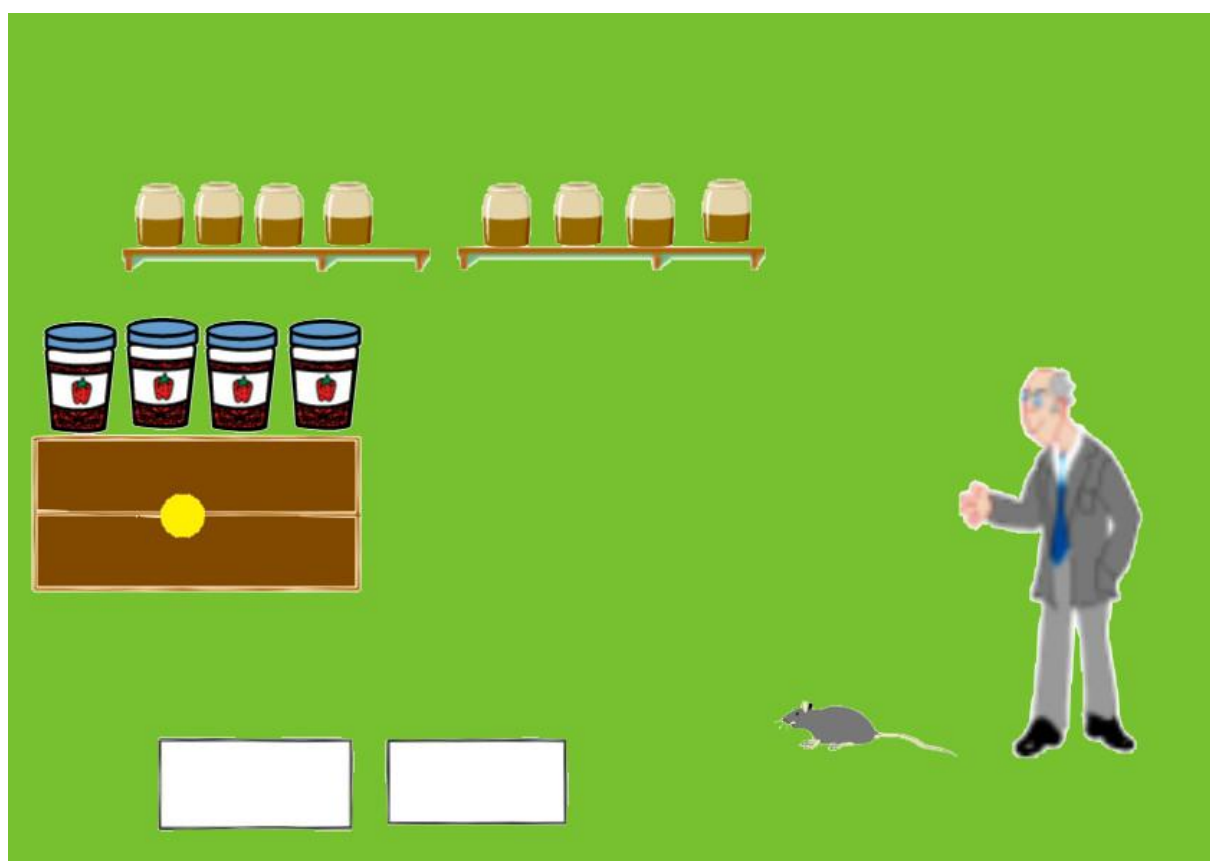
Bol raz jeden dom a v ňom bola jedna malá diera. A v tej diere bývali myši. V tom dome býval aj kocúr, ktorý chcel myši zjesť. Raz, keď myška vykukovala z príbytku, uvidel ju kocúr a chcel ju chytiť. Myška si nevšimla za sebou mydlo, mykla sa dozadu a šmykla sa na mydle. Kocúr ju chytil do laby a utekal s myškou preč. Keď bol kocúr unavený a išiel spať, myšku si položil pod labu a zaspal. Ale myška mala dobrú myseľ, tak sa mu vymkla z laby a utekala preč do úkrytu. Potom myškám povedala, že viac nebudú mať na zemi neporiadok a ani nebudú vykukovať z príbytku.

Marek, III.B

Ako sa myš šmykla na mydle

Toto leto naša babka zistila, že má v komôrke nezvaného hosťa, maličkú sivú myšičku. Myške sa v komôrke páčilo. Pobehovala si medzi zaváraninami, skákala z regála na regál. Babka bola z nezvaného hosťa nešťastná. A tak sa dal dedko na lov. Vyskúšal pascu so slaninkou i ementálom, až napokon pripravil myške prekvapenie. Bielu dlaždicu polial vodou a namydľil. Myška sa bláznivo klzala ako na ľade, až sa raz pošmykla a dedko ju chytil za chvost. Pustil ju v záhrade a snáď si našla cestu domov.

Daniel, III.B

Ako pyšný pytliak pykal

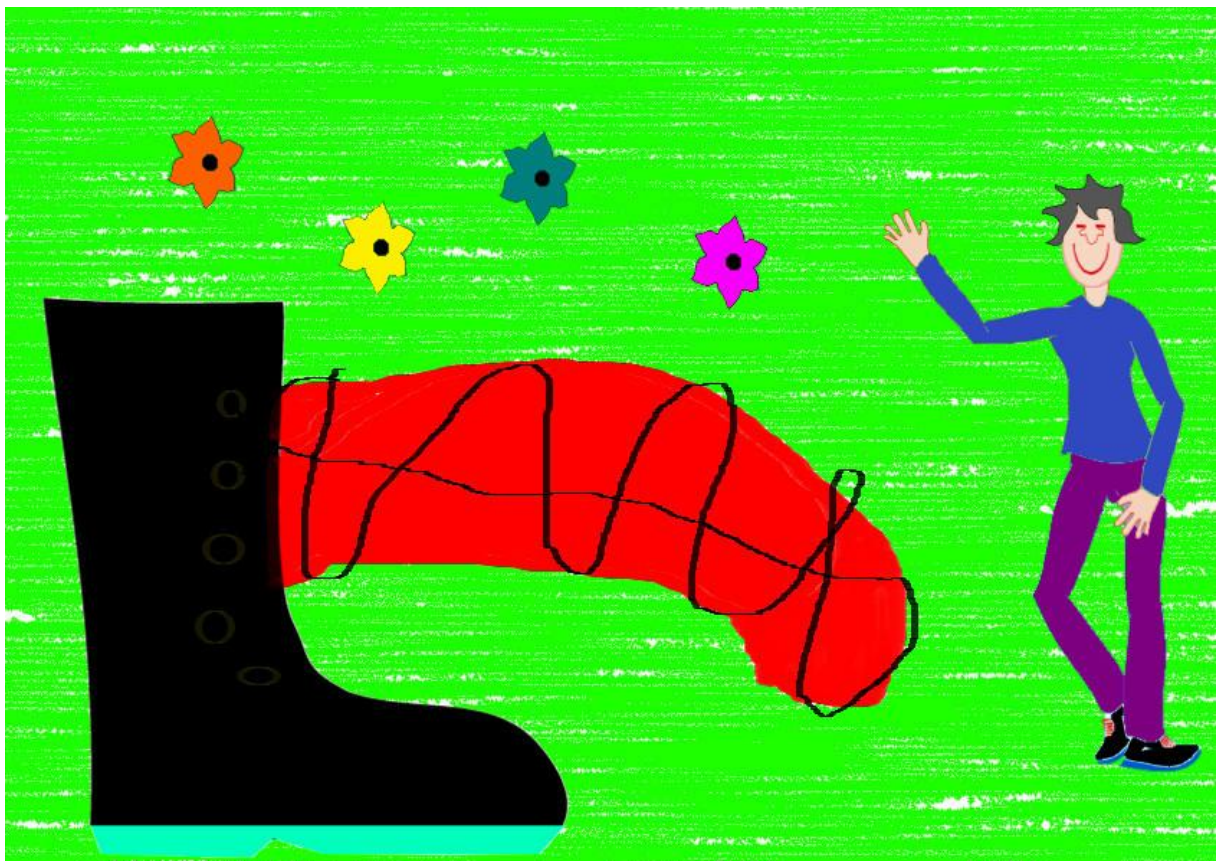
Žil jeden pytliak v malej chalúpke. Bol stále pyšný, nikto ho nemal rád. Mal problémy s poľovníkmi. Raz ho chytili, že strieľa srnku bez povolenia. Jedného dňa lovil diviaka a znovu ho chytili poľovníci. Veľmi za to pykal. Dali mu ešte jednu šancu, ale znovu lovil. A za to si odsedel 5 rokov vo väzení. Poučil sa, že nemá loviť bez povolenia. Keď ho pustili, tak pásol dobytok. Mal aj rodinu a bol veľmi šťastný. A už nikdy nelovil bez povolenia.

Adamko, III.B

O jazykatom jazyku

Bol raz jeden bystrý chlapec. Mal neobyčajné topánky. Na topánkach mal šnúry, ale aj jazykatý jazyk. Jazyk bol neobyčajný, lebo stále jazykoval. Jazykoval preto, lebo šnúry sa hádali, kto je dôležitejší na topánke. Pohádali sa, až sa prestali mať radi. Potom k nim prišiel bystrý chlapec. Zviazal šnúry k jazyku. Tak sa jazykatý jazyk nemohol hádať so šnúrkami.

Tamarka, III.B